

A HALLGATÓI ELÉGEDETTSÉG INTERKULTURÁLIS ASPEKTUSAINAK VIZSGÁLATA

AN ANALYSIS OF THE INTERCULTURAL ASPECTS OF STUDENTS' SATISFACTION

VARGÁNE CSOBÁN KATALIN adjunktus
TÓTH ESZTER ügyvivő-szakértő
Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar

Abstract

Internationalization has become a strategic process in the Hungarian higher education institutions. The international student population of the University of Debrecen has increased to 4000 by the end of 2015. The Faculty of Economics provides three degree programmes in English, which attract students from all over the world.

Competing in the global market requires a clear understanding of the motives, expectations and perceptions of the international students. The present study investigates the international students' expectations concerning their university studies in Hungary, as well as their experiences at the university. The research indicates that the study experience of the international students is mostly positive at the Faculty of Economics, their expectations were exceeded concerning the social life at the university. The most important weakness identified by the students is the lack of English communication outside the classrooms.

1. Bevezetés

A Debreceni Egyetemen a Közgazdaságtudományi Kar és a Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar jogutódjaként jött létre a Gazdaságtudományi Kar (GTK), amely 2014 őszén már az egyetem 4. legtöbb külföldi hallgatóval rendelkező egysége volt. (DE Audit, 2015) A Debreceni Egyetem egyike azoknak az oktatási intézményeknek, amelyek sikeresen jelennek meg az oktatás nemzetközi piacán, és a külföldi diákok létszáma várhatóan a jövőben is emelkedni fog. Habár az oktatók, kutatók külföldi tapasztalatszerzése évszázados hagyományokra tekint vissza, a diákok és az adminisztratív személyzet számára a nemzetközi mobilitás lehetősége csupán az elmúlt évtizedben vált meghatározóvá. Kiemelt prioritássá vált a felsőoktatás „nemzetköziesítése”, amely a Magyarországról külföldre irányuló oktatási migráció mellett a külföldi hallgatók toborzását, hazai egyetemekre való beiskolázását is magában foglalja. A „nemzetköziesedés” vagy „nemzetköziesítés” kifejezés az angol „internationalization” szóból ered, a fogalom meghatározása pedig korántsem egységes. A szakirodalomban elterjedt megközelítés szerint egy olyan folyamatról van szó, amely során egy intézmény oktatási, kutatási és szolgáltatási funkcióiba nemzetközi/interkulturális dimenziókat integrálnak. (De Wit, 1998 idézi Warwick, 2014) A definíció azt sugallja, hogy a fogalom jóval összetettebb tevékenységet takar, mint az idegen nyelvű óratartás a külföldi hallgatók számára, és hozadéka is lényegesen több mint az egyetemek finanszírozási problémáinak csökkentése, esetleges megoldása. A számos lehetséges pozitív következmény közül érdemes kiemelni egyéni szinten a hallga-

tók interkulturális és nyelvi kompetenciáinak fejlődését, intézményi szinten az egyetem jó hírnevének erősödését, áttételesen pedig Magyarország imázsának javulását.

Jelen tanulmányunkban a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karán angol nyelven tanuló hallgatók körében végzett kvantitatív és kvalitatív kutatások eredményeit mutatjuk be, melynek középpontjában a külföldi diákok oktatással kapcsolatos előzetes elvárásai, Magyarországon szerzett tapasztalatai és hallgatói elégedettsége áll, melyek összefüggnek a diákok kulturális háttérével, személyes kompetenciáival. A vizsgálat értékes javaslatokkal szolgálhat a kar angol nyelvű programjainak további sikeres oktatás-menedzsmentjéhez.

2. Szakirodalmi háttér

Az elmúlt évtizedben a hazai felsőoktatási intézmények megjelenése a nemzetközi oktatási színtéren számos új kihívással szembesítette a szervezetek menedzsmentjét, oktatóit és a külföldi hallgatókkal kapcsolatos ügyintézésben érintett adminisztratív dolgozókat egyaránt. Az egyetemek vezetősége számára megkerülhetetlenné vált a piacorientált stratégiai tervezés, az üzleti szférában szokásos menedzsment technikák alkalmazása az oktatás globális piacán. Az oktatás mint speciális szolgáltatás megfelelő minősége kulcsfontosságú a fogyasztók, azaz a diákok igényeinek kielégítése szempontjából. (Roga et al., 2015) A nemzetközi hallgatók elvárásai sokrétűek: az oktatás módszerein, színvonalán túl kiterjednek az egyetem által nyújtott szolgáltatásokra (így például az infrastrukturális háttér, társasági élet, gyakorlati helyek biztosítása, stb.), az egyetemnek otthont adó város kulturális, rekreációs lehetőségeire, továbbá a helyi lakosság irántuk tanúsított attitűdjére, viselkedésére is. Nemritkán előfordul, hogy az egyetemisták irreális elvárásokkal érkeznek, amely negatívan hat a hallgatói elégedettségre. (Voss et al., 2007) A nemzetközi szakirodalomban számos kutatás foglalkozott a hallgatók intézményválasztását befolyásoló tényezőkkel. Soutar (2002) szerint legfőképp a kurzus megfelelősége, az intézmény akadémiai hírneve, a képzés utáni elhelyezkedési lehetőségek és az oktatás minősége hat az intézményválasztásra.

A felsőoktatás nemzetköziesedése nyomán egyre több hazai kutatás vizsgálja a Magyarországon tanuló külföldi hallgatók jellemzőit, elvárásait és elégedettségét. (Berács–Hubert–Nagy, 2009; Teperics, 2010; Berács, 2010; Berács–Malota, 2011, Kómi–Vörös–Dajnoki, 2014) Teperics (2010) Debrecenre vonatkozó esettanulmánya az oktatási rendszer egészét veszi górcső alá, ideértve a közoktatásban és felsőoktatásban tanuló külföldieket, különös tekintettel a határon túli magyarok szerepére. A szerző nem vizsgálja közelebbről az angol nyelvű képzésben résztvevőket, mivel létszamarányuk a kutatás időpontjában még alacsonyabb volt a határon túli magyarokéhoz képest, és többségük az orvosi karon tanult.

Kutatásunk közvetlen előzményének Berács József, Malota Erzsébet és munkatársai 2010-ben, illetve azt megelőzően 2004-ben végzett kvantitatív és kvalitatív vizsgálatosorozata tekinthető, amelynek középpontjában a magyar felsőoktatás nemzetköziesedése és az itt tanuló külföldi hallgatók véleménye, motivációja, elégedettsége és tapasztalatai álltak. Az említett kutatások során elemzett minta azonban elsősorban a nagy budapesti egyetemokről származott; 2004-ben 3 budapesti egyetem hallgatóinak véleményét kérdezték meg, majd 2010-ben 4 budapesti egyetem mellett a vidéki egyetemek (Debrecen, Pécs, Szeged) külföldi hallgatói is fókuszba kerültek, de az alacsony elemszám miatt csak összeszelve jellemezték őket. A szerzők javasolták a felmérésük témáinak és kérdésköreinek az egész országra kiterjedő, ismétlődő vizsgálatát a különböző intézményekben, mely

hozzájárulhat az oktatásmenedzsment eredményességéhez, a hazai felsőoktatás nemzetközi versenyképességének javításához. (Berács–Malota, 2011)

A felsőoktatás nemzetköziesítése témában számos tanulmány jelent meg a nemzetközi szakirodalomban is, melyek a külföldi hallgatók elvárásait és tapasztalatait elemzik, ugyanakkor ezek a felmérések többségében az angolszász és az ázsiai országok oktatását vizsgálják, a téma újszerűsége okán a kelet-európai dimenzióra vonatkozó felmérések eddig nem kaptak kellő hangsúlyt. Jelen kutatásunkban igyekeztünk ötvözni a nemzetközi és a hazai vizsgálatokban alkalmazott szempontokat, annak érdekében, hogy minél pontosabb képet kapjunk a hallgatói létszámát tekintve legnagyobb vidéki felsőoktatási intézmény, a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karára beiratkozott külföldi hallgatók jellemzőiről.

3. Helyzetelemzés

3.1. Országos adatok

A magyar felsőoktatásban tanuló (magyar) nemzetiségű hallgatók száma 1985-től 2005-ig emelkedett, ekkor vette fel a 424 000-es csúcserőértékét. Az azóta folyamatosan csökkenő hallgatói létszám 2015-ben mintegy 295 000 főt számlált (KSH, 2015a). A hazánkba érkező nappali tagozatos külföldi hallgatók létszáma ezzel szemben rendületlenül emelkedik. A felsőfokú alap- és mesterszakos nappali tagozatos külföldi hallgatók idősoros adatait vizsgálva azt látjuk, hogy az idei tanévben már 23 000-en iratkoztak be magyar felsőoktatási intézménybe, amely hétszeres emelkedést jelent az 1990/1991-es tanévhez képest (KSH, 2015b). A nemzetközi hallgatók között nagy súllyal bírnak a szomszédos országok magyar anyanyelvű hallgatói, ők azok, akik magyar nyelvhasználatuk miatt nem tűnnek ki a hazai hallgatók közül.¹ (Berács–Malota, 2011)

Számos, a Tempus Közalapítvány által koordinált projekt valósult meg hazánk vezető egyetemlein, annak érdekében, hogy azok minél hatékonyabban toborozzák a külföldi hallgatókat és emelkedjen az intézmények nemzetközi népszerűsége (TKA, 2016a). A Tempus koordinálja az Erasmus+² programot is, amely az Európai Unió 2014–2020 között futó oktatási, képzési, ifjúsági és sport programja. A hét korábbi EU-s támogatási lehetőséget összefogó komplex kezdeményezésre 2014 és 2020 között 14,7 milliárd eurót szán az Unió, ennek keretében támogatják a felsőoktatási hallgatók mobilitási célú kiutazásait is. (TKA, 2016b).

További hatékony eszköz az oktatásmarketing területén a szintén a Tempus által fenntartott Study in Hungary³ weboldal. Itt az érdeklődő külföldi fiatalok kulcsfontosságú információkat kaphatnak Magyarországról, a magyarországi képzésről, oktatási intézményekről, ösztöndíj lehetőségekről, hallgatói hálózatokról, és a hazai életvitellel kapcsolatos számos praktikus tippet is találnak a havi költségek kiszámításától kezdve, receptötleteken keresztül a zsebszótárig.

¹ A statisztikák értelmezése kapcsán ezt észben kell tartanunk, hiszen ők külföldi diákként vannak regisztrálva, mégis általában a magyar nyelvű képzésben vesznek részt!

² Az Európai Unió 1987-ben útjára indított Erasmus programja a felsőoktatás fejlesztését, az Európán belüli nemzetközi mobilitást támogatja. Biztosítja a hallgatók európai mobilitását, tapasztalatszerzését vagy szakmai gyakorlatát egy másik tagország felsőoktatási intézményében.

³ Study in Hungary: <http://studyinhungary.hu/>

3.2. Debreceni Egyetem

A Debreceni Egyetemen az idegen nyelvű képzések nagy múltra tekintenek vissza. Előszörként 1987-ben indult az akkori Általános Orvostudományi Karon angol nyelvű térítéses orvosképzés, amely ettől kezdve folyamatos népszerűségnek örvend. A képzés nemzetközi ismertsége, a gondosan kiépített kapcsolati háló, az intézményi szinten felügyelt nemzetközi ügynökhálózat mind hozzájárult ahhoz, hogy 2007-ben más tudományterületeken is elkezdődött az idegen nyelvű oktatás. A hallgatói létszámok azóta folyamatosan emelkednek, a 2014/15-ös tanévben csaknem 3800 külföldi hallgató tanult a Debreceni Egyetemen, amely elérte a hallgatók összlétszámának 10 százalékát (DE Audit, 2015). A 2015/2016-os tanévben már több mint 4000-en érkeztek hozzánk. A 101 küldő országból kilenc olyan van, ahonnan meghaladja a 150 főt a hallgatók száma, sorrendben: Nigéria (640), Románia (390), Irán (284), Izrael (254), Ukrajna (243), Egyesült Királyság (193), Kína (154) és Törökország (152) (Unideb, 2015a).

Berács és Malota (2011) felmérése is alátámasztja az előbbi megfigyelést, tanulmányuk szerint az elmúlt években magyarországi szinten „a legnagyobb emelkedést a nigériai hallgatók száma mutat, országon belül a legtöbb hallgatót a Debreceni Egyetem fogadja” (Berács-Malota, 2011:221). Az egyetemi nyilvántartások szerint 2007-ben még csak 78 nigériai hallgató tanult Debrecenben, 2014-ben számuk egy híján elérte a 600 főt (DE Audit, 2015). A külföldi hallgatók tehát a világ minden földrészéről érkeznek hozzánk, többségük az angol nyelvű képzésre regisztrál, ugyanakkor jelentős a szomszédos országokból (Románia, Ukrajna, Szlovákia) érkező, magyar nyelvű programokat választó diákok létszáma is, mely 2015-ben elérte a 18 százalékot (Unideb, 2015a).

Az Egyetem által 2010-ben elnyert „kutatóegyetemi” cím, valamint a 2013-ban kiérdemelt, a Magyar Kormány által adományozott „Nemzeti Kiválóság Egyeteme” cím egyre több hallgatót vonz a határokon túlról is. A Debreceni Egyetem 2015-ben az 596. helyet szerezte meg a világ egyetemeit minősítő Webometrics rangsorán. A 72 nyilvántartott magyar felsőoktatási intézmény közül ezzel a negyedik helyen állunk (Webometrics, 2016). A neves Quacquarelli Symonds egyetemi rangsorban pedig Debrecen az elmúlt négy évben rendszeresen a világ legjobb 650 egyeteme között végzett (TU, 2015).

„A Debreceni Egyetem kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik. Az egyetem nemzetközi tevékenységének dimenzióit jól érzékelteti, hogy több mint 80 külföldi egyetemmel írt alá kétoldalú megállapodást, és az ERASMUS+ program keretében 300 európai egyetemmel kötött együttműködési szerződést.” (DE Audit, 2015:6)

3.3. A Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kara

A Debreceni Egyetemen a Közgazdaságtudományi Kar és a Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar jogutódjaként 2014 nyarán új kar született Gazdaságtudományi Kar (GTK) néven. Az angol nyelvű képzés a jogelőd karok összevonásával még nagyobb hangsúlyt kapott az új kar életében, a GTK jelenleg 4. a rangsorban a külföldi hallgatók létszámát tekintve (Unideb, 2015b).

A 2015/2016-os tanév őszi félévében 180 külföldi hallgató kezdte meg tanulmányait az angol nyelvű képzésben a karon. Többségük, 127 hallgató, a *Business Administration and Management* alapszakos képzést választotta, és mindössze 25 fő tanult az *International Economy and Business* mesterszakon. A kar legújabb angol nyelvű mesterképzése az *Agribusiness Management* a 2015/2016-os tanévben indult először, ebben a programban

jelenleg 5 fő tanul. Az őszi szemeszterben 23 fő Erasmus cserediák is csatlakozott a nemzetközi diákokhoz, közülük is nagyobb arányban az alapszakra érkeztek és csak 3-an a mesterképzésre.⁴

A 2015/2016-os tanévben a kar által számon tartott 231 főbe a külföldi állandó lakcímmel rendelkező magyar hallgatók is beletartoznak, így 22 százalékot tesznek ki a szomszédos országok magyar anyanyelvű hallgatói, akik magyar nyelvű képzést kapnak. A többi küldő ország közül Kína⁵, Nigéria és Kamerun a legjelentősebb, ezekből az országokból évről évre többen jönnek tanulni a karra.

4. Módszertan

A DE GTK-n tanuló külföldi hallgatók megkérdezésére 2015 telén, a vizsgaidőszakban került sor. A primer kutatás két részből állt: egy kérdőíves felmérésből és mélyinterjúkból, amelyet 6 fővel folytattunk le a kérdőívekkel azonos időszakban.

A 82 darab beérkezett kérdőív minőségi ellenőrzése után 72 kérdőív került bele az értékelésbe, amely így a GTK-n tanuló külföldi hallgatók csaknem a felének a véleményét tükrözi. A felmérés időzítése szándékosan esett a vizsgaidőszakra, azt remélvén, hogy ekkor nyugodtabb körülmények között tudnak válaszolni a feltett kérdésekre. A kérdőívek kitöltésére személyes megkeresés útján kértük fel a hallgatókat, amely anonim és önkéntes volt.

A kérdőív a válaszadó demográfiai adatain túl rákérdezett a képzés főbb paramétereire (az oktatási program szintjére, típusára, a finanszírozás forrására), az intézményválasztást befolyásoló tényezőkre (előzetes információ, annak forrása, elvárások az oktatással és a magyarországi életvitellel kapcsolatban), a benyomások és az elégedettség változásának az irányára, valamint a hallgató elégedettségére a kar által nyújtott oktatási és egyéb szolgáltatásokkal, valamint a debreceni életükkel kapcsolatban. A primer kutatás legfontosabb visszacsatolását a kar oktatói és vezetői számára kétségtelenül ez utóbbi (elégedettségi) témakör adja. A kérdőívek válaszait az IBM SPSS Statistics 23-as verziójával értékeltük ki.

A másfél-két órás mélyinterjúk során előre kiválasztott és személyesen felkért nigériai, szaúd-arábiai, vietnami, iráni, török és pakisztáni hallgatók tapasztalatait gyűjtöttük össze. A megkeresett hallgatókkal való jó személyes kapcsolat, több féléves ismeretség, esetenként szakdolgozati konzulensi munka szolgálta, hogy a felvetett témaköröket bizalmas légkörben, nyíltan beszélhettük át, így biztosítva, hogy a kapott vélemények hitelesek és őszinték legyenek. A mélyinterjúk tematikája jelentős átfedést mutat a kérdőív témaköreivel, csak azokat részletesebben, a személyes tapasztalatokon keresztül igyekszik feltárni. A megkérdezett hallgatók – a fentiekén túl – megosztották általános véleményüket és megítélésüket az országról és az oktatás színvonaláról, valamint megfogalmazták, hogy meglátásuk szerint mely tényezők javításával lehetne tovább emelni az oktatási és egyéb szolgáltatások színvonalát a karon.

⁴ DE GTK Tanulmányi Osztály tájékoztatása alapján, 2015 őszi adatok.

⁵ A Debreceni Egyetem Nemzetközi Oktatást Koordináló Központja kihelyezett irodát működtet Kínában a hallgatók toborzása és felvételiztetése érdekében.

5. A primer kutatás eredményei

A primer kutatás során beérkezett válaszok adattisztítása után 72 kérdőíveit elemeztünk ki. A válaszadók kétharmada (48 fő) férfi, míg harmada (24 fő) nő volt. Az alapszakon tanulók száma szintén 48 fő, a mester szakot 22-en jelölték meg, míg két fő nem válaszolt a kérdésre. A kérdőívet kitöltők között többségben vannak a teljes programra érkezők (55 fő) és mindössze 17 fő érkezett mobilitási program keretében a karra. A válaszadók több mint fele (58 százalék) önköltséges alapon finanszírozza tanulmányait Debrecenben, míg ösztöndíjas programban a válaszadó hallgatók 38 százaléka vesz részt. Elhanyagolható azok aránya, akik egyidejűleg mindkét forrásból fedezik a tanulással járó költségeiket (3 százalék). Ha a válaszadó hallgatók életkorát elemezzük, azt látjuk, hogy sokkal jobban szóródik, mint a magyar hallgatók esetében: nem ritka a 25 év feletti diák részvétele az oktatásban, a legidősebb kitöltő pedig 36 éves.

A beérkezett kérdőívek zöme ázsiai hallgatótól származik (63 százalék), míg afrikai 26 százalék. Az európai országokból érkezett hallgatók válaszai a legritkábbak. Összesen 20 ország hallgatója töltötte ki a felmérést, amely már önmagában is jelzi a kar nemzetközi sokszínűségét. A küldő országok közül mindössze három alkalommal kaptunk 5-nél több választ – Kína, Törökország és Nigéria esetében – ezekből az országokból azonban 15, 14, 14 válaszadás is történt.

A külföldi hallgatók tehát számos országból érkeznek a karra. A GTK tudatos marketing tevékenységéhez hozzáadott értékkel bír a visszacsatolás, hogy a potenciális hallgatók rendelkeznek-e előzetes információval a karról az intézményválasztás előtt, milyen tényezők vezérlik őket ebben a szelekcióban és milyen forrásokat használnak a tájékozódásra. A beérkezett válaszokból egyértelműen kitűnik, hogy a hallgatók kétharmada már rendelkezett valamilyen ismerettel Magyarországról; a válaszadók fele ehhez az Internetet, 25-25 százalékuk pedig a családi és baráti kapcsolatokat, valamint a korábbi iskoláját jelölte meg információs forrásként.

A kapcsolati háló tehát kiemelt jelentőséggel bír az információszerzésben, amit több folyamat is támogat. A „szájreklámot” kiegészítve a modern kommunikációs technológiák alkalmazásával a hallgatók életének teljes körű bemutatása rendkívül egyszerűvé válik. Másrészt az angol nyelvű képzés a Debreceni Egyetemen már 30 éves múltra tekint vissza, így nemritkán a szülők, rokonok és ismerősök adják át tapasztalataikat a témában.

Kíváncsiak voltunk arra, hogy a magyarországi tartózkodásuk alatt vajon változott-e a hallgatók általános megítélése a debreceni életvitelükről, és ha igen, ez milyen irányba mozdult. A válaszok kedvező trendről árulkodnak, hiszen a válaszadók 66 százaléka pozitív változásról számolt be, 25 százalékuk nem változott a megítélése és mindössze 9 százalékuk nyilatkozott arról, hogy a kezdeti megítélésük negatív fordulatot vett.

Megkérdeztük a hallgatókat, hogy amennyiben újra dönthetnének a felsőoktatási intézményükről, választanák-e újból a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karát. A hallgatók visszatérési hajlandósága kifejezetten jónak mondható. A válaszadók 69 százaléka úgy nyilatkozott, hogy újraválasztaná a kart, ha erre lehetősége lenne. A hallgatók 24 százaléka szavazott nemmel, 4 fő pedig (közel 7 százalék) talán visszajönne, ha ma kellené újra jelentkeznie.

A kutatásunk legizgalmasabb részét a külföldiek által tapasztalt különböző helyzetek és szolgáltatások és az ezekkel való elégedettségük vagy éppen elégedetlenségük felmérése adta.

A kérdőív során a következő témakörökkel kapcsolatos elégedettségükre kérdeztünk rá:

- A debreceni szolgáltatások (szállás és vásárlási lehetőségek, közlekedés stb.)
- A Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karának kampuszán elérhető szolgáltatások (az Internet elérhetősége, könyvtárhasználat, éttermi szolgáltatás és büfé, sportolási lehetőségek)
- A kar tanulmányi osztályának munkája
- Az oktatás színvonala (oktatók munkája, az oktatási módszertan és tananyag)
- A debreceni helyi közösségekkel, lakossággal való kapcsolatuk
- A magyar hallgatótársakkal való kapcsolatuk
- A diákélet és a többi külföldi hallgatóval való társas kapcsolatuk jellege.

A debreceni szolgáltatásokkal a válaszadók 62 százaléka meg van elégedve (kiváló vagy jó), 25 százalék átlagosnak, további 6 százalék pedig elégségesnek tartotta azokat. A kampusz szolgáltatásait még jobbnak értékelték a diákok: 74 százalékuk szerint jó vagy kiváló az elérhető szolgáltatások köre, míg a többiek szerint további fejlesztésekkel javítható a színvonal. A kar tanulmányi osztálya nem osztotta meg a közvéleményt, a válaszadók 93 százalékban meg vannak elégedve a kollégák munkájával, a mélyinterjúkból az is kiderül, hogy sokszor baráti a viszony a hallgatók és a külföldiek adminisztrációjával megbízott ügyvivő-szakértő között. A beérkezett kérdőívek kitöltői 74 százalékban pozitívan értékelik az oktatás színvonalát (jó, kiváló), 17 százalék átlagosnak mondja ugyanezt és 10 százalék az elégedetlenek (elégséges és rossz) aránya. A helyi lakosokkal való kapcsolatukról a hallgatók 29 százalékban pozitív véleményt alkottak (jó, kiváló), míg 14 százalékuk szerint rossz a viszony jellege. Szembetűnő kritika a kérdőívek alapján, hogy a debreceniek általában nem beszélnek angolul – ezt a válaszadók több mint fele emelte ki a válaszadás során. Változatos válaszokat adtak a magyar hallgatókkal való kapcsolatuk értékelésére. A hallgatók negyede szerint (25 százalék) jó vagy kiváló a kapcsolat, ötöde szerint (20 százalék) rossz, 15 százalék meglátása szerint átlagos, 38 százalékuk véleménye alapján azonban nincs is semmilyen kapcsolat közöttük a korábban is említett nyelvtudás hiánya vagy annak elégtelen használata miatt. A külföldi diákok a válaszadások tükrében inkább egymással barátkoznak; a maguk közötti viszonyt túlnyomó részben (83 százalék) jónak vagy kiválónak gondolták, 17 százalék szerint még ezt is lehetne tovább fokozni.

A mélyinterjúk során arra kerestük a választ, hogy a megkérdezett hallgatók mit gondolnak Magyarországról mint fogadó országról, mennyire elégedettek általában a magyar életvitelükkel és konkrétan az általuk választott oktatás színvonalával. Kíváncsiak voltunk, hogy számukra mely tényezők voltak fontosak a debreceni tanulmányi helyszín kiválasztásánál, mennyire voltak tudatosak az intézményválasztás során, és milyen változtatásokat javasolnának itteni tapasztalataik alapján.

Az egyik legmeghatározóbb kritika a kommunikáció területét érinti. A többnyelvűség hiánya a faliújság kiírásai, a közösségi terekben való kommunikáció esetében merült fel. A jelenleg fejlesztés alatt álló angol nyelvű kari honlap nagy hozzáadott értékkel fog bírni a külföldiekkel való ügyintézés során. Hiányolják a hallgatók az angol nyelvű nem-oktatási jellegű programokat a tanórák végeztével. A nem-oktatói személyzet (portás, büfés, tanszéki koordinátor, könyvtáros, stb.) idegennyelvtudásának hiánya vagy alacsony szintje további bosszúságot okoz számukra. Az idegen nyelvű kommunikáció a tanulmányi osztályon bár megoldott, itt a leterheltség okozza a legfőbb problémát, hiszen a jelenlegi 180 hallgatóra egy fő koordinátor esik, egy másik munkatárs pedig az Erasmusos hallgatók ügyeit kezeli. A külföldiek igényelnék a több tárgy keretében való közös tanulás lehetőségét, jelenleg ugyanis igen korlátozott azon kurzusok száma, amelyre a külföldi és

magyar hallgatók egyaránt jelentkezhetnek. Az alapképzésen kötelező 7. féléves szakmai gyakorlattal kapcsolatban szintén nehézségek adódnak. Egyelőre nem létezik adatbázis azon vállalkozásokról, szervezetekről, ahol a külföldi hallgatókat gyakorlatra fogadni tudnák, így a gyakornoki pozíció keresése kifejezetten nehézkes, sokszor az oktatók személyes kapcsolati hálójára van szükség a helyzet megoldására.

6. Konklúzió, javaslatlattétel

A mélyinterjúk alatt megfogalmazott gondolatok értékes ajánlásokká alakíthatók át a debreceni GTK vezetése számára. A kar tágas kampusza számos épületével, széles infrastruktúrájával modern „európai” környezetet biztosít a külföldieknek nyújtott oktatás kapcsán. A fizikális tér azonban csak akkor élvezhető az idegen nyelvű hallgatók számára, ha adott a területen való könnyű tájékozódás és kommunikáció lehetősége. Ennek érdekében szükséges lenne legalább angolul is kitéblázni az épületeket és megoldani az ezeken belüli tájékoztatás többnyelvűségét. A tanulmányi osztály vagy önkéntes diákszervezetek segítséget nyújthatnának a közlekedési menetredek értelmezésében, ingatlanközvetítő cég ajánlásában és egyéb gyakorlati problémák megoldásában. A külföldiek jó része bár tanul magyarul, ezt érdemben nem tudja gyakorolni, így magyar nyelvű társalgási órák szervezésével tovább lehetne erősíteni a helyi és a külföldi hallgatók közötti kapcsolatteremtést. A tanórák keretében való intenzívebb kooperáció érdekében további tárgyakat lehetne megnyitni a magyar hallgatók előtt. (Az igazsághoz hozzátartozik, hogy túlságosan félénknek tartják a külföldiek a magyar fiatalokat, akik ha tehetnék sem veszik fel a közös tárgyakat és kevéssé mernek velük kapcsolatba lépni.) A nem-oktatási jellegű programok szervezésében a karon működő számos diákszervezet aktív részvétele tudna segíteni. A félév kezdetekor célszerű lenne orientációs alkalmakat tartani az újonnan regisztrált hallgatók számára.

Az egyetemi adminisztrációt segítő Neptun számítógépes felület habár számos részletet rögzít a nemzetközi hallgatókról, a gyors és összetett keresésre mégsem alkalmas. Bár az egyetemen működő Nemzetközi Oktatást Koordináló Központ (NOKK), amely a külföldiek egyetemi szintű operatív menedzsmentjéért felel, rendelkezik adatbázissal, mindenképpen hasznos lenne a karon belül is „képből lenni” az aktuális statisztikákkal. Amennyiben elő szeretnénk segíteni vagy csak támogatni a kar erősödő nemzetközi jellegét, akkor nem tekinthetünk el a diákság és a tanári gárda elkötelezett részvételétől, a hatékonyságot pedig tovább fokozhatja a segítőkész és professzionális adminisztrációs személyzet.

A visszacsatolások egy többkörös felmérés első eredményeinek tekinthetők. A külföldi hallgatói létszám folyamatos emelkedése igényli ezen diákok elégedettségi vizsgálatát a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karán, a kar egyre erősödő nemzetközi jellege pedig indokolja a jövőben egy nemzetközi fókuszú kari stratégia kialakítását – többek között a fenti vélemények figyelembevételével.

Irodalomjegyzék

- Berács József–Hubert József–Nagy Gábor (2009): A nemzetköziesedés folyamata a magyar felsőoktatásban, Kutatási beszámoló a TEMPUS Közalapítvány számára, Bologna Füzetek 3.
- Berács József–Malota Erzsébet (2011): Megéri hozzánk jönni tanulni? Education, 2011/2. pp. 220–234, www.edu-online.eu/hu/letoltes.php?fid=tartalom/sor/2065, Letöltés: 2015. október 10.
- Berács József (2011): Diák mobilitás és Magyarország vonzereje, http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/571/1/Beracs_2011a.pdf, Letöltés: 2016. május 05.
- DE Audit (2015): Nemzetköziesítési folyamatok a Debreceni Egyetemen – Intézményi Önértékelés Debrecenben 2015. MÁRCIUS 09. – A Debreceni Egyetem auditja, belső dokumentum, 2015.
- De Wit Hans (1998): Rationales for Internationalisation of Higher Education University of Amsterdam <http://www.ipv.pt/millennium/wit11.htm> Letöltés: 2016. április 30.
- Kőmíves Péter Miklós–Vörös Péter–Dajnoki Krisztina: A felsőoktatás nemzetköziesedése: Megoldás a hallgatói létszám csökkenésére? Humán Innovációs Szemle 2014/1–2., http://humanexchange.hu/site/uploads/HISZ_V_34-42.pdf, Letöltés: 2016. május 05.
- KSH (2015a): Táblák (STADAT) – Hosszú idősorok, 2.5. Oktatás (1960–) http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_wdsi001a.html, Letöltés: 2016. május 05.
- KSH (2015b): Táblák (STADAT) – Idősoros éves adatok – Oktatás, 2.6.10. Felsőfokú alap- és mesterképzés (1990–) http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi008.html, Letöltés: 2016. május 05.
- Roga Renate, Lapina Inga, Műrsepp Peeter (2015): Internationalization of Higher Education: Analysis of Factors Influencing Foreign Students' Choice of Higher Education Institution, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 213 (2015) pp. 925–930.
- Soutar Geoffrey. N.–Turner, Julia. P. (2002). Student preferences for university: a conjoint analysis. *The International Journal of Educational Management*, 16(1), pp. 40–45.
- Teperics Károly (2010): A tanulmányi célú migráció Magyarországon – esettanulmány Debrecen, VI. Magyar Földrajzi Konferencia, pp845-858., <http://geography.hu/mfk2012/pdf/Teperics.pdf>, Letöltés: 2015. december 15.
- TKA (2016a): Nemzetköziesítési segítség a felsőoktatásban – Módszertani segítség, <http://www.tka.hu/nemzetkozi/67/modszertani-segitseg>, Letöltés: 2016. május 05.
- TKA (2016b): Pályázatok, Erasmus+, <http://www.tka.hu/palyazatok/108/erasmus>, Letöltés: 2016. május 05.
- TU (2015): Top Universities, <http://www.topuniversities.com/universities/university-debrecen#wur>, Letöltés: 2016. május 05.
- Unideb (2015a): A Debreceni Egyetem külföldi hallgatóinak 2015. október 15-i létszámadatai országonként, http://www.unideb.hu/portal/sites/default/files/RH/STAT/2015.okt_stat_kulfoldi_hallgatok_orszagonkent.pdf, Letöltés: 2016. május 05.
- Unideb (2015b): A Debreceni Egyetem külföldi hallgatóinak 2015. október 15-i létszámadatai karonként http://www.unideb.hu/portal/sites/default/files/RH/STAT/2015._okt_stat_kulfoldi_hallgatok_karonkent.pdf, Letöltés: 2016. május 05.
- Voss Roediger–Gruber Thorsten–Szmigin Isabelle (2007). Service quality in higher education: The role of student expectations. *Journal of Business Research*, 60, 949–959.
- Webometrics (2016): Ranking Web of Universities, January 2016 Edition: 2016.1.1, <http://www.webometrics.info/en/Europe/Hungary%20>, Letöltés: 2016. május 05.